

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **H. Š.**, bývajúcej v N., proti žalovanému **J. Š.**, bývajúcemu v P., zastúpenému JUDr. P. K., advokátom so sídlom v P., **o zaplatenie 1 327,76 EUR (40 000,-- Sk) s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 12 C 460/96, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 13. októbra 2008 sp.zn. 5 Co 151/2008 a 5 Co 152/2008 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 13. októbra 2008 sp.zn. 5 Co 151/2008 a 5 Co 152/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Trenčíne označeným uznesením odmietol odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trenčín z 23. januára 1997 č.k. 12 C 460/96-20, ktorým mu bola uložená povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 20 000,-- Sk (663,88 EUR) s 5 % úrokmi z omeškania za každý mesiac počnúc májom 1995 až do zaplatenia, ako aj ďalšiu sumu 20 000,-- Sk a zmluvnú pokutu 10 000,-- Sk (331,94 EUR) za každý mesiac omeškania počnúc septembrom 1995 až do zaplatenia, a tiež povinnosť zaplatiť jej náhradu trov konania 8 680,-- Sk (288,12 EUR), to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň osobitným výrokom zrušil uznesenie súdu prvého stupňa o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie. Odmietnutie odvolania odôvodnil jeho oneskoreným podaním. Uviedol, že zásielka s napadnutým rozsudkom bola žalovanému doručovaná na adresu, kde si predtým obdobné zásielky preberal (T.), a že po prvom neúspešnom pokuse o doručenie, ku ktorému došlo 11.2.1997, bola uložená na pošte 12.2.1997, keď ani opakovaný pokus o doručenie uskutočnený v tento deň nebol úspešný. Pretože žalovaný si zásielku v lehote troch dní od jej uloženia nevyzdvihol, nastali u neho v zmysle ustanovenia § 47 ods. 2 O.s.p. účinky doručenia dňa 15.2.1997, resp. 17.2.1997 (pondelok) a lehota

na podanie odvolania mu uplynula 3.3.1997. Žalovaný podal odvolanie na pošte dňa 10.3.2008, teda oneskorene. Odvolací súd tiež poukázal na to, že v následnom konaní o výkon rozhodnutia žalovaný nenamietal, že sa na označenej adrese v čase doručovania rozsudku nezdržiaval a na tejto adrese prevzal aj uznesenie o začatí výkonu rozhodnutia, preto aj napriek tomu, že mal trvalý pobyt na inom mieste, bolo treba jeho odvolanie odmietnuť ako oneskorene podané.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu ako odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Namietal, že odmietnutím odvolania mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Poukazoval na to, že neboli splnené zákonné podmienky umožňujúce použitie právnej fikcie doručenia rozsudku súdu prvého stupňa, pretože sa v mieste, kde mu bol doručovaný rozsudok nezdržiaval, jeho trvalým bydliskom bola v čase doručovania adresa T., na adrese T. bývala jeho matka A. Š., a návštevy u matky nemožno zamieňať so zdržiavaním sa na označenom mieste. Na preukázanie svojich tvrdení predložil potvrdenie o trvalom pobyte.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd – ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom – z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). Takýmto procesným právom účastníka je i to, aby rozhodnutie súdu prvého stupňa, s ktorým nesúhlasí, bolo na základe jeho odvolania preskúmané odvolacím súdom. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o odmietnutí odvolania z dôvodu jeho oneskorenosti, ak záver súdu o otázke včasnosti podaného odvolania je nesprávny, pretože nezodpovedá zisteným skutočnostiam.

Podľa § 47 ods. 2 O.s.p. v znení do 14.10.2008 ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Citované ustanovenie § 47 ods. 2 O.s.p. upravuje tzv. fikciu náhradného doručenia, t.j. že účinky doručenia písomnosti nastanú po uplynutí stanovenej doby ex lege aj voči tomu, kto písomnosť fakticky neprevzal. Právna fikcia ako nástroj odmietnutia reality právom je nástrojom výnimočným. Aby mohla splniť svoj účel (dosiahnutie právnej istoty), musí rešpektovať všetky náležitosti, ktoré s ňou zákon spája. Ak nie sú všetky náležitosti splnené, nie je súd oprávnený naplnenie fikcie konštatovať. V prípade existencie skutočností vyplývajúcich z obsahu spisu, ktoré spochybňujú splnenie týchto náležitostí (podmienok) a teda aj uplatnenie účinkov náhradného doručenia, je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na odstránenie zistených pochybností. Zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie v zmysle uvedeného ustanovenia vyžaduje aj splnenie podmienky, že adresát sa v dobe doručenia (t.j. v konkrétny deň) skutočne zdržuje v mieste doručenia. Aj keď tento pojem nie je výslovne definovaný, zjavne sa jedná o miesto, kde by adresát mohol byť v rozhodnej dobe

doručovateľom zastihnutý, a to buď priamo, alebo aspoň prostredníctvom upovedomenia o uložení zásielky, ak bolo urobené vhodným spôsobom. Za zistenie, či sa adresát v mieste doručenia zdržuje zodpovedá pošta, no pokiaľ súd prevezme nesprávny záver pošty o tejto skutočnosti a adresát dodatočne preukáže opak, ide o doručenie neúčinné.

V preskúmvanej veci je z obsahu doručky na obálke zásielky založenej v spise na č.l. 22 (ktorou bol žalovanému doručovaný rozsudok na adresu T.) zrejmé, že prvý neúspešný pokus o doručenie s výzvou o opakované doručenie bol vykonaný dňa 11.2.1997, opakované doručenie bolo vykonané 12.2.1997, zásielka uložená na pošte 12.2.1997, a že adresát sa v mieste doručenia zdržuje. Zároveň však je zo spisu zrejmé, že adresa žalovaného označená žalobkyňou v žalobe (T.) nezodpovedala adrese uvedenej v listinách pripojených k žalobe, a to v čestnom prehlásení z 13.4.1995 a z 25.8.1995, v ktorých bolo uvedené, že žalovaný býva v T., pričom obsahom týchto listín je aj notárske osvedčenie pravosti podpisu žalovaného po overení jeho totožnosti. Ďalej zo spisu vyplýva, že na doručke preukazujúcej doručenie žaloby (č.l. 13), ktorá bola doručovaná žalovanému ako prvá zásielka, je síce podpis J. Š., no tento je zjavne iný ako podpis žalovaného na iných písomnostiach vrátane tých, na ktorých bola pravosť jeho podpisu notársky osvedčená. Zo šetrenia vykonaného odvolacím súdom vyžiadanim si správy o trvalom pobyte žalovaného bolo zistené, že vo februári 1997 mal žalovaný trvalý pobyt v T.. Žalovaný pripojil k dovolaniu potvrdenie Mestského úradu v T. z 28.11.2008 o tom, že od 31.5.1989 bol prihlásený k trvalému pobytu v T. a od 28.2.1996 na adrese T..

Vzhľadom na zistené skutočnosti treba považovať právny záver odvolacieho súdu o splnení podmienok pre uplatnenie fikcie náhradného doručenia za nesprávny. Len z toho, že žalovaný niektoré zásielky (doručované v tejto veci a následne v inej veci týkajúcej sa výkonu rozhodnutia) na adrese T. prevzal, nemožno usudzovať na to, že sa na tomto mieste zdržoval aj v čase prvého pokusu o doručenie rozsudku, t.j. 11.2.1997 a že záver pošty v tomto smere bol správny. Vzhľadom na to, že zdržovanie sa žalovaného na uvedenej adrese bolo spochybnené vyššie uvedenými skutočnosťami vyplývajúcimi z obsahu spisu, neprichádzal do úvahy bez ďalšieho šetrenia záver o uplatnení účinkov náhradného doručenia. Aj s prihliadnutím na účel občianskeho súdneho konania, ktorým je spravodlivá ochrana práv účastníkov (§ 1 O.s.p.), bolo za danej situácie povinnosťou už prvostupňového súdu neuspokojiť sa s vrátením celej zásielky ako nedoručenej, ale vykonať šetrenie na zistenie zdržovania sa žalovaného v mieste doručenia. Pokiaľ s odstupom času, je už vykonanie

takého šetrenia prakticky znemožnené, nemôže byť tento nesprávny postup súdu na ujmu účastníka občianskeho súdneho konania. Odvolanie žalovaného preto nemožno považovať za oneskorené.

Ak teda odvolací súd odmietol odvolanie žalovaného ako oneskorene podané bez toho, aby boli splnené podmienky pre takéto rozhodnutie, odňal mu týmto rozhodnutím možnosť konať pred súdom v zmysle ust. § 237 písm.f/ O.s.p. v spojení s § 10 ods. 1, § 201 a § 212 a nasl. O.s.p.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uznesenie odvolacieho súdu zrušil ako celok, t.j. vrátane výroku o zrušení uznesenia súdu prvého stupňa o poplatkovej povinnosti žalovaného, ktorý bol priamo závislý od rozhodnutia o odmietnutí odvolania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. januára 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová